

Het Schrijvertje

IVN Roermond e.o.

Lente 2026

Jaargang 36, nummer 2

Het “Van de redactie” vervalt deze editie. We hebben een rijkelijk gevulde en informatieve editie met voor elk wat interessants. De redactie beleeft elke keer weer plezier aan de geleverde artikelen en de contacten die eruit voortvloeien. Een volgende keer melden wij ons weer.
Kopij voor de zomereditie ontvangen we graag uiterlijk 25 mei.

In memoriam – Kees Bleeker

Door Laur Lennards

Met het overlijden van Kees Bleeker verliest IVN Roermond en omstreken een markante en bevrogen natuurmens. Als voorzitter in de jaren negentig gaf hij richting aan een periode van groei, verbinding en enthousiasme binnen de vereniging. Kees verstond de kunst zijn bestuur in zijn enthousiasme mee te nemen voor zijn liefde voor de natuur, met kennis en humor en vooral met een aanstekelijke betrokkenheid.

Hij stond bekend als iemand die niet alleen organiseerde maar ook inspireerde.

Iemand die altijd klaarstond, die nieuwe vrijwilligers welkom heette alsof ze er al jaren bij hoorden en die met onvermoeibare inzet werkte aan educatie, bescherming en beleving van het landschap waar hij zo van hield.

Voor velen binnen het IVN blijft Kees een vertrouwd gezicht en een warme herinnering. Zijn inzet leeft voort in de activiteiten, de mensen en de natuurprojecten die hij mede vormgaf.

We nemen afscheid van een man die verschil maakte — rustig, bescheiden, maar met een groot hart voor de natuur en voor de gemeenschap.

Bestuur IVN Roermond e.o.

(Aspirant-) voorzitter	Jan Willem Merkk voorzitter@ivnroermond.nl
Secretaris	Ron de Cock secretariaat@ivnroermond.nl
Penningmeester	Lily Welters penningmeester@ivnroermond.nl
Bestuursleden	Anja Van den Bogaert Marjo Stiphout Meta van Appeven Sanne Backus

Email: bestuur@ivnroermond.nl

Van de bestuurstafel

Door Jan Willem Merx

Sinds eind vorig jaar zijn we als bestuur bezig om onszelf te oriënteren op de prioriteiten waarop we ons de komende tijd in het bijzonder willen richten. We stellen vast dat IVN Roermond e.o. best succesvol is op veel gebieden, maar dat we meer aandacht moeten geven aan elkaar leren kennen en aan de onderlinge samenhang.

Eind januari hebben we kennis gemaakt met de coördinatoren. We hebben afgesproken dat bestuur en coördinatoren intensiever willen gaan samenwerken.

Informatie uitwissing wordt als heel belangrijk gezien. Zo bleek uit de zeer informatieve presentatie van de zoogdierwerkgroep dat er veel gedaan wordt waar andere werkgroepen geen kennis van hebben.

We denken aan het kiezen van vier tot vijf thema's die in kleinere groepen uitgewerkt kunnen worden.

Een van de andere onderwerpen is een eigen onderkomen. We hebben meerdere opties bekeken, maar zijn er tot nu toe nog niet in geslaagd om een geschikte en betaalbare locatie te vinden. Het mooiste zou zijn als we een plek kunnen vinden die we samen met andere 'groene' verenigingen kunnen gebruiken.

Met het vertrek van René Horsten als coördinator van het jaarprogramma staan we voor de uitdaging dit kernonderdeel van onze vereniging van hem over te nemen en vorm te geven. Nog deze maand gaan we daar een begin mee maken! Hartelijk dank, René, voor alles wat je voor IVN Roermond e.o. hebt gedaan.

Foto hierboven door Frans Hendrixx, witte boterbloem

Colofon

Nummer 144, maart 2026

Voorpagina:

- Heikikker, foto Frank Heinen

- Boshyacint, foto Fenny Gaastra

Redactie

Frans Hendrixx, Fenny Gaastra,
Frank Heinen, Marieke Michels

Vormgeving:

Frans Hendrixx, Marieke Michels

Email:

hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Print: Editoo B.V. - www.editoo.nl

Website: www.ivnroermond.nl

Ledenadministratie: ledenadmin-
istratie@ivnroermond.nl

Bankrekening:

NL18RABO 0135 8373 67

Inhoudsopgave

- 2 - In Memoriam Kees Bleeker
- 3 - Van de bestuurstafel
- 4 - Filmpremière Leudal
- 5 - De stad als hotspot van biodiversiteit?
- 6 - Spek de IVN-kas
- 7 - Maak je eigen insectenhotel
- 8 - Op bezoek bij de zoogdierwerkgroep (deel 2)
- 9 - Boek Maasduinen
- 10 - Activiteitenkalenders
- 12 - Nieuwsbrieven
- 13 - De link tussen vals plat en schaatsenrijders
- 14 - Vergroening Wings
 - Natuurgidsenopleiding
- 15 - Biologische bloemenklok
- 17 - Fotospeurtocht
- 18 - Wegbermplanten:
 - muizenoor
- 19 - Column Huug Stam
- 20 - Contactpersonen

Onze sponsors vindt u op de pagina's 2, 4, 9, 12, en 20

Meer informatie over onze afdeling en haar activiteiten kunt u geactualiseerd vinden op onze website www.ivnroermond.nl

Filmpremière: Ontdekkingstocht Leudal

Door Frits Theeven

In het hart van de gemeente Leudal ligt het fraaie natuurgebied het Leudal, omgeven door een kring van zes dorpen met Roggel in het noorden en Haelen in het zuiden. Waar slingerende beken in schilderachtige beekdalen zich diep hebben ingeslepen door een tijdens de laatste ijstijd gevormd dekzandlandschap. Een reliëfrijk landschap dat is opgebouwd uit stuifduinen. Een afwisselend cultuurlandschap met in de beekdalen een mooi beekbegeleidend elzenbroek. Op de hogere zandgronden liggen beuken- en eikenbossen, maar ook contrastrijke heide, bosvennen, schrale graslanden en akkers. Een landschap waar de sfeer van landgebruik uit het oude boerenverleden nog goed merkbaar is. Waar cultuurhistorie teruggaat vanaf de prehistorie met zijn grafheuvels tot de middeleeuwen met bezienswaardige monumentale gebouwen zoals kastelen, kloosters, boerderijen, watermolens en kapellen. Dat is het Leudal dat natuurfilmer Pierre Drenthen heeft ontdekt samen met twee ervaren natuurkenners Benoît Locht en Frans Hendriks.

Bezoekers zijn van harte uitgenodigd voor de première van de bijzondere film over het Leudal die wordt getoond in twee gedeelten van elk ongeveer 35 minuten. De film wordt ingeleid door Pierre Drenthen filmmaker, Benoît Locht landschapsecoloog en Frans Hendriks landschaps- en natuurgids IVN, redacteur van het verenigingsblad van IVN Roermond e.o..

De bijeenkomst vindt plaats op dinsdag 7 april 2026 in Gemeenschapshuis De Roffert, Berikstraat 11a te Bugge-num. Aanvang 19.30 uur. Entree bedraagt € 3,00.

ivn natuur
educatie
Roermond e.o.

Mijn breislede

Het adres voor de reparatie en onderhoud van jouw breimachine in Midden-Limburg.

Ik knap elke machine op, of die nu al 40 jaar op een zolder gestaan heeft of elke dag in gebruik is.

Als ik iets voor je betekenen kan, dan hoor ik het graag!

-Sanne

mijnbreislede.nl

Boekhandel en Antiquariaat

Neerstraat 31a, 6041 KA Roermond

Nieuwe en antiquarische boeken over natuur en heemkunde, 2e hands literatuur en boeken over geschiedenis, kunst en nog veel meer !

Woensdag, vrijdag, zaterdag open van 11.00 - 17.00
Donderdag open van 14.00 - 17.00 uur

telefoon: 0475 - 33 46 65 | e-mail: boomboekhandel@freeler.nl

De stad als hotspot van biodiversiteit?

Door Frank Heinen

Intensieve landbouw, overmatige stikstofdepositie en de versnippering van leefgebieden maken grote delen van het platteland steeds onaantrekkelijker voor de wilde natuur. Door die ecologische kaalslag is de biodiversiteit in de stad vaak hoger dan in meer rurale gebieden.

Diversiteit aan ecosystemen

Een van de redenen voor de relatief hoge biodiversiteit in de stad is dat moderne steden vaak een grote variëteit aan ecosystemen bieden. Geen monoculturen die op veel plekken het plattelandsbeeld domineren, maar een afwisseling van steen, groene parkjes, vijvers en (gelukkig steeds vaker) natuurvriendelijk ingezaaide en beheerde bermen. Daarnaast wordt in steden minder royaal gestrooid met pesticiden, wat vooral het insectenleven ten goede komt. En juist de grote drommen ongewervelden vormen de basis van de voedselpiramide die vogels en zoogdieren de mogelijkheid geeft om hun kostje bij elkaar te scharrelen.

Een zeldzame plant als het steenhavikskruid bloeit in Nederland bijvoorbeeld alleen op een paar plekjes in Amsterdam, terwijl in onze hoofdstad tevens meer dan honderd verschillende soorten wilde bijen voorkomen. Ook veel vogels hebben zich prima aan weten te passen aan een stedelijk bestaan. Je zou bijvoorbeeld bijna vergeten dat de merel van origine een vrij schuwe bosvogel is. In menige stadsvijver zijn grauwe ganzen, nijlganzen, wilde eenden, meerkoeten en aalscholvers graag geziene en algemeen voorkomende gevederde gasten. En de ooit in Nederland uitgeroeide slechtvalk heeft kerken (de St. Landricuskerk in Echt en Sint-Martinuskerk in Weert zijn bijvoorbeeld bekende broedlocaties) en andere hoge gebouwen ontdekt als geschikte alternatieven voor de rotskliffen waar hij van nature op broedt.

Grauwe gans, foto Frank Heinen

Rasopportunisten als blauwe reigers en vossen vinden in de moderne stad een rijkelijk gedekte tafel. Ze laven zich niet alleen aan hun natuurlijke prooidieren, maar ook aan de voedselresten die wij mensen achterlaten. Voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen bieden met name de gevels van oudere gebouwen ideale schuil-, broed- en rustplekken in de vorm van veilige hoekjes en spleten,

terwijl warmteminnende soorten (de exotische halsbandparkiet doet het niet voor niets uitstekend in veel Europese steden) profiteren van de hogere gemiddelde temperatuur in de bebouwde kom. Omdat je in veel steden een grote verscheidenheid aan bodemtypen vindt, kun je met deugdelijk beheer ook bouwen aan een rijke plantengemeenschap.

Uitdagingen voor de stedelijke natuur

Toch is het ook in de stad niet overal pais en vree op natuurlijk gebied. Nieuwe huizen zijn vaak te net afgewerkt en door een gebrek aan beschutting dus niet interessant voor vleermuizen en vogels. Een ander probleem is de opmars van versteende tuinen. Dit zijn ecologische woestijnen die van generlei waarde zijn voor dieren en planten. Het gebrek aan groene tuinen is zelfs een van de hoofdoorzaken voor de teloorgang van de egel in veel verstedelijkte gebieden. De dieren vinden in betegelde tuinen geen wormen, slakken, insecten en beschutting. Het ooit zo algemene diertje – dat in een enigszins groene stad prima kan gedijen – loopt volgens wetenschappers inmiddels zelfs een serieus risico om op de lange termijn uit te sterven. In Zweden, Noorwegen, Nederland, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk is de laatste vijftig jaar ruim dertig procent van de egels verdwenen. Ook in het groenbeheer gaat nog geregeld wat mis, van het overmatig enthousiast kappen van bomen tot het nét wat te rigoureuus maaien van bermen en graslandjes.

Egel, foto Frank Heinen

Bouwstenen en voordelen van een natuurinclusieve stad

Een natuurinclusieve stad is niet alleen goed nieuws voor planten en dieren, maar ook heilzaam voor ons. Legio onderzoeken tonen aan dat een groene leefomgeving (soms bewust, vaak ook onbewust) een heilzame werking heeft op het fysieke gestel en het mentale welbevinden van mensen. We zijn minder gestrest, meer geneigd om te bewegen en beter gemutst. Daarnaast biedt een groene stad meer verkoeling tegen hitegolven, minder wateroverlast en een betere luchtkwaliteit.

Maar hoe creëer je een natuurinclusieve stad waar de natuur welig tiert? Een eerste stap is natuurlijk het bescher-

Eekhoorn, foto Frans Hendriks

men en behouden van bestaande natuur. Breng in kaart welke natuurtypen en soorten waar voorkomen en houd hier rekening mee bij het maken en uitvoeren van nieuwe bouwplannen.

Door de juiste habitats te koppelen aan specifieke icoonsoorten (bijvoorbeeld de eekhoorn in Roermond) zorg je voor een geschikte leefomgeving waar dieren een verblijf, voortplantingsmogelijkheden, veiligheid en een ruim voedselaanbod vinden. Een duidelijke basiskwaliteit natuur (het minimale dat nodig is om bepaalde natuurwaarden te behouden) en het werken met groennormen in vierkante meters en als percentage van het totale plangebied, gespecificeerd naar natuurtypen, zijn handige hulpmiddelen bij het realiseren van natuurdoelen in een stedelijke omgeving. De juiste groenblauwe structuren creëren de verbindingen die nodig zijn voor het scheppen van aaneengesloten leefgebieden die groot en divers genoeg zijn.

Tot slot kun je als burger een bescheiden, doch significante bijdrage leveren aan een groenere stad. Denk aan insectenhoeven en vlinderstruiken, maar ook aan rommelhoekjes in de tuin waar dieren beschutting vinden. Het NK Tegelwippen is bijvoorbeeld een even ludieke als goede stap in de juiste richting, terwijl daktuinen een ruimtelijk slimme manier zijn om biodiversiteit tussen het beton een kwaliteitsimpuls te geven. De ideale situatie? Ecologisch verantwoord gemeentelijk beleid dat hand in hand gaat met burgerinitiatief, precies zoals wij IVN'ers het graag zien!

Spek de IVN-kas!

Dit jaar vindt het Oud Limburgs Schuttersfeest plaats in Melick. Om dit grote evenement goed te kunnen organiseren, zijn er meer dan 1800 vrijwilligers nodig. Vanuit de OLS-organisatie is een oproep gedaan om mee te helpen. Ook wij hebben ons aangemeld. Daarom doen wij nu een beroep op jullie: help mee en steun tegelijkertijd onze vereniging!

Schrijf je snel in via www.ols2026.eu/vrijwilligers.

Kies je dagdeel

Via de website van het OLS kun je je eenvoudig inschrijven als vrijwilliger. Je kunt bijvoorbeeld helpen met opbouwen, consumptiebonnen verkopen, achter de bar staan of je laten inzetten als verkeersregelaar. Geef op het formulier aan welke taak je voorkeur heeft. Het verdelen van alle taken over 1800 vrijwilligers is een hele klus. Dus misschien lukt je voorkeur niet en krijg je een andere taak waarvoor dringend mensen voor nodig zijn.

Extra steun voor IVN Roermond e.o.

Wat je uiteindelijk ook gaat doen, meehelpen bij het OLS is en blijft een unieke ervaring. Met een grote groep vrijwilligers laten we zien waar 'Samen Doen' in Roerdalen voor staat. Daar wil je bij zijn! Blijft er na het OLS nog geld over? Dan ontvangen wij een vergoeding voor de vrijwilligersuren die voor onze vereniging zijn gemaakt. Dus dat is extra mooi meegenomen.

Feest op 8 juli

Als dank voor de inzet van alle vrijwilligers organiseert het OLS op 8 juli een feestelijke avond. Hoe leuk is dat? Samen met alle andere vrijwilligers. Zet dit feest dus alvast in je agenda.

Kunnen we op jou rekenen? Vanoet ós Hert: voor het OLS én IVN Roermond e.o.

Maak je eigen insectenhotel - een verslag

Door Kimberley Wolters

Het gezellige rumoer van opgewonden kinderstemmen komt ons tegemoet als ik met een vriendin en onze kroost bij het hoekje in het tuincentrum aankom. De kinderen zijn druk aan het werk met het bouwen van hun eigen insecten- of lieveheersbeestjeshotel waarbij onze zoontjes van zes snel aansluiten. Gezellig zitten we aan een van de vijf picknicktafels waar een grote bak bamboescheuten op staat. Al snel komt een van de vrijwilligers naar ons toe met twee van resthout in elkaar getimmerde bakjes die de jongens mogen vullen met natuurlijke materialen.

Als eerste komt er een stuk hout in waar gaatjes in geboord worden. Dit zijn de slaapkamertjes voor de bijen zoals de bedreigde wilde bij. Daarna is het hard werken. Met een rietstengel pulken we de zachte binnenkant uit de stukjes bamboe. In de holle openingen nestelen zich graag de metselbij en sluipwesp in. We zijn verbaasd hoe zacht en sponzig het materiaal is dat eruit komt. Als je erop knijpt springt het gewoon weer terug in vorm!

Na een poosje komt een vrijwilliger langs met spijkers omdat die wat steviger zijn dan de rietstengels, maar mijn zoontje geeft toch de voorkeur aan het riet en samen ploeteren we verder. Stiekem ben ik trots op mijn mannetje. Het is heerlijk om hem zo gedreven bezig te zien om een fijne slaapplek te maken voor de 'secten'.

Na een half uurtje hebben we het hotelletje voldoende gevuld met de bamboescheutjes en is het tijd voor hooi en stro. Dit wordt de slaapplek voor de oorwormen en lieveheersbeestjes. Het klusje is snel geklaard en meteen staat er een vrijwilliger om ons te helpen met de finishing touch: ze zet een stuk gaas vast aan de voorkant van het hotel zodat het materiaal er niet uit kan vallen. Nu rest nog maar één taak, namelijk even de naam erop verven en klaar is Kees!

Beide jongens zijn hartstikke trots op hun zelfgemaakte hotels. Heel erg veel dank aan IVN en de vrijwilligers voor deze leuke en leerzame ochtend. Nu nog even bedenken waar we het insectenhotel op gaan hangen.

De beide vrienden aan het werk met het maken van een insectenhotel, foto Kim Wolters

In het afgelopen jaar hebben we een foto geplaatst van een huismusje. Een mooie foto van een prachtig vogeltje. Ans Lutter vroeg ons daarop of zij het mocht gebruiken om na te schilderen. Dit is het geworden! Mooi toch?

Cursussen van anderen

Begin februari startte de Basiscursus Amfibieën van de RAVON. Het bericht was te laat binnen voor plaatsing in de wintereditie en de cursus begon al in februari, te vroeg om nog is de lente-editie een plek te krijgen. Toch willen we onze lezers er op attent maken dat dit uitstekende cursussen zijn. Zorg dat je het in de gaten houdt: ravon.nl/academie.

Nog een andere aanbeveling: Naturetoday.com. Kijk dan in de Agenda voor de cursussen, bijv. 'Basis-cursus planten en dieren herkennen'.

Op bezoek bij de zoogdierwerkgroep (deel 2)

Door Fenny Gaastra

Vorige keer heb ik veel geschreven over wat de werkgroep allemaal doet binnenshuis.

Veel achter de computer, onderzoek en meldingen doen. En daarnaast overleg met allerlei instanties en bedrijven.

Vandaag ga ik mee naar buiten, op pad met Joost en Marieke.

Als eerste naar locatie de Berk 3 in Echt, waar een nieuw bedrijventerrein wordt aangelegd.

Op het terrein bevinden zich in ieder geval 2 dassenburchten, waarvan 1 in een mooi bosje met eikenbomen, men wil dit helaas helemaal weg hebben. Er staan inmiddels dassenrasters om dit gebiedje en er zijn dassenkleppen geplaatst. Waarbij de kleppen nu nog beide openstaan, maar waar later alleen de weg naar buiten open blijft en de das dan dus niet meer naar binnen kan.

Dat is geen ideale situatie natuurlijk.

Dassenklep, foto Fenny Gaastra

De werkgroep is in samenwerking met Das en Boom bezig om te monitoren en te adviseren, waarbij zoals helaas vaker het advies niet altijd opgevolgd wordt.

De bedoeling vandaag is om wildcamera's te plaatsen en naar dassensporen te zoeken.

Door de regen de dagen ervoor waren er niet veel (dassen)prenten te zien, maar we zagen wel een latrine met uitwerpselen (dassen maken buiten hun hol gaatjes in de grond waarin ze ontlasten, een soort dassentoilet). De wildcamera werd aan een boom vastgemaakt met een slot erop en dan is het afwachten wat men later thuis gaat zien.

Een vos waarschijnlijk ook, daar zagen we sporen van en onze neus merkte het ook op.

Er wordt later voor de dassenburchten die moeten verdwijnen een kunstburcht aangelegd in een nieuwe groenstrook aan de andere kant van de weg. Met een raster en een faunapassage als hulpmiddelen.

Onderweg in de auto wordt er gepraat over allerlei bedrijven, instanties en mensen waarmee overleg is geweest of gaat plaatsvinden. Mijn hoofd duizelde.

Wat duidelijk is: het is nodig om in de gaten te houden wat overal gebeurt wat betreft verstoring en waarbij zonder tussenkomst of bemoeienissen geen rekening wordt gehouden met de dieren. Of met maatregelen die niet hel-

pen of het juist zwaarder maken voor de dieren.

Er is te weinig kennis bij gemeentes/bedrijven/provincie. Naast dat het natuurlijk makkelijker is om nergens rekening mee te houden.

Door naar het Melickerveld. Een gebied dat helaas ook wordt opgeofferd, in dit geval aan woningbouw. Er wordt hier onder andere gekeken hoe ver men is met de aanleg van beloofde maatregelen zoals tunnels, rasters en de aanleg van bomen/groenstroken etc.

Aan de andere kant van de weg gaan we kijken hoe het met de natuurcompensatie gesteld is (voor de woningbouw Melickerveld). Daar zijn nog geen vorderingen te zien.

In de middag hebben Joost en Marieke nog een overleg (op initiatief van de zoogdierenwerkgroep) met de projectontwikkelaar van het gebied.

Door meerdere mensen van de werkgroep wordt er veel gedaan aan het monitoren van dassenburchten in diverse regio's. Dode dassen worden opgehaald en men gaat op huisbezoek als iemand een das in de tuin heeft gespot. Wat betreft egels is men actief bij de egelopvang in Einighausen, terwijl er bij Marieke thuis een noodopvang is voor egels die uit Noord-Limburg komen. Zij krijgen eerste hulp in de vorm van warmte, vocht, voeding en medicatie. Ook de egelsnelweg heeft de aandacht, een manier om egels veilig van en naar je tuin te leiden en hun kans op voedsel en beschutting te vergroten.

Er zijn leden die meerdere soorten zoogdieren filmen en monitoren en er zijn leden die zich actief inzetten voor de vleermuizen via het NEM VTT Roermond. NEM VTT is een uitgebreid meetprogramma voor vleermuizen.

Regelmatig worden er lezingen gegeven, de week voor mijn bezoek waren er al weer twee gegeven met enthousiaste reacties.

De werkgroepleden houden onder meer contact met elkaar door een aantal gezamenlijke bijeenkomsten per jaar en via dassen- en vleermuizenapps.

Zoals vorige keer ook al vermeld, ben ik verrast door het vele werk en de tijd die gespendeerd wordt aan het redden van onze zoogdieren en hun leefomgeving. Goed voor de dieren, maar ook voor ons allemaal natuurlijk.

Het plaatsen van een wildcamera, foto Fenny Gaastra

Nieuw boek toont de rijke natuur van de Maasduinen

Door Frank Heinen

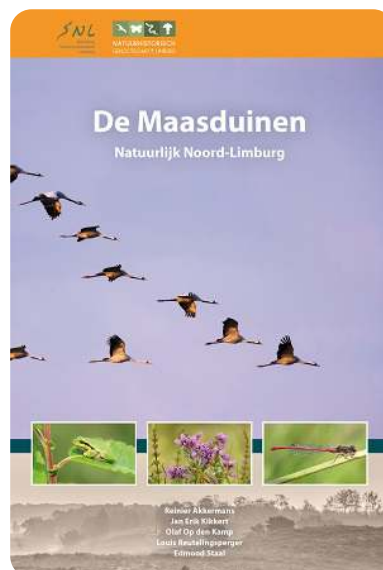
Nationaal Park De Maasduinen is een gevarieerd heide- en bosgebied en een van de drie nationale parken in onze provincie. Het nieuwe boek *De Maasduinen, Natuurlijk Noord-Limburg* schenkt ons een prachtig inkijkje in de biodiversiteit, geologische ontstaansgeschiedenis en rijke cultuurhistorie van het gebied.

Ontstaan en vorming van het landschap

Het eerste deel van het boek gaat in op de geologie en geomorfologie van het Maasduinengebied, dat grofweg loopt van Venlo tot het voorgeborge van Nijmegen. We zien hoe de voor dit stukje Limburg karakteristieke rivierduinen (de langste gordel van deze natuurlijke kunstwerken in Nederland) zich in de loop der tijd hebben gevormd, leren belangrijke gidsgesteenten en mineralen kennen en zien welke invloed de mens door de eeuwen heen heeft gehad op het uiterlijk van de Maasduinen.

Rijke diversiteit aan natuurgebieden

Het hart van het lijvige boekwerk bestaat uit gedetailleerde beschrijvingen van twintig natuurgebieden. Je maakt kennis met de kenmerkende soorten van elk gebied, terwijl de auteurs ook de cultuurhistorische parels niet vergeten. Typische heidebiotopen, zoals de Bergerheide en Groote Heide, vennen als de Ravenvennen en het Zwart Water en de natuur langs de Maas: ze komen allemaal aan bod. Ontginningsgebieden, waar de natuur met een zetje in de rug van de mens langzaam maar zeker de hoofdrol overneemt (Walbecker- en Dorperheide, het Jammerdal), blijken eveneens verrassende natuur te herbergen. Ook de natuur- en cultuurhistorisch rijke landgoederen De Hamert, Bleijenbeek en Arcen hebben een bijzonder plekje gekregen in *De Maasduinen, Natuurlijk Noord-Limburg*.

De circa zestig kaders in het boek zorgen voor een stukje extra verdieping. Ze richten de schijnwerpers op bijzondere soorten uit de regio of vestigen extra aandacht op interessante ecologische, historische of geologische wetenswaardigheden. Ook de liefhebber van natuurfotografie komt volop aan zijn trekken. De teksten zijn namelijk verrijkt met talloze oogstrelende beelden van de landschappen, flora en fauna die karakteristiek zijn voor de Maasduinen. Aan *De Maasduinen, Natuurlijk Noord-Limburg* werkten in totaal 42 auteurs en 70 fotografen mee. Een aanwinst voor eenieder die geïnteresseerd is in de natuur, landschapsgeschiedenis en cultuurhistorie van een prachtig stuk Noord-Limburg! Het boek is te bestellen via het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, maar ook verkrijgbaar bij diverse boekwinkels. Met een prijs van 25 euro krijg je zeker waar voor je geld.

Foto Rooijmans in Budel is al sinds 1985 dé specialist op het gebied van natuurobservatie.

Verrekijkers | Spotting scopes | Warmtebeeldkijkers | Fotografie

Contact Foto Rooijmans

Adres: Markt 10, 6021CD, Budel

Website: www.fotorooijmans.nl

Telefoon: +31 (0) 495 494890

E-mail: fotorooijmans@hotmail.com

Met een assortiment van meer dan 250 kijkers op voorraad hebben wij één van de grootste collecties van de Benelux en dit tegen de beste prijs!

Activiteitenkalenders april - juli 2026

LET OP: Alle activiteiten onder voorbehoud! Kijk op de website www.ivnroermond.nl voor actuele gegevens.

Publieksprogramma

Zaterdag 4 april

Opschoonactie Maas, Hanssummerweerd, Asselt
Aanvang: 9:00 uur; duur 3 uur
Verzamelpunt: hoek Visserweg/Eind, Asselt/Swalmen
Aanmelden: via programmacommissie@ivnroermond.nl

Zondag 19 april

Fotozoektocht voor de jeugd
Aanvang: 10:00 uur; duur 2 uur
Startpunt: Camping Huttopia, Meinweg, Herkenbosch
Gidsen: Marjo Stiphout en Sanne Backus

Zondag 26 april

Excursie Isabellagreend; 'Van natte winning naar natuurgebied'
Aanvang: 9:00 uur; duur 3 uur
Startpunt: Friends Beachclub, Marktstraat 25, Merum/Herten
Gidsen: Henry Dijkhuis, Edwin van Houtem en Robert Wilms

Zaterdag 9 mei

Fietstocht 'Langs kastelen in Midden-Limburg', 36 km
Aanvang: 9:30 uur; eindtijd ca. 16:00 uur
Startpunt: Nieuwe Markt, Linne
Gidsen: Erik Nevels en Ruud Snijders
Aanmelden: via erik.nevels@ivnroermond.nl

Foto Ruud Snijders

Zaterdag 16 mei

Excursie 'Broedvogels op De Meinweg'
Aanvang: 07:00 uur; duur 3,5 uur
Startpunt: p-plaats Renstal Venhof, Venhof 2, Herkenbosch
Gidsen: Coen Cox en Huub Loete

Zondag 17 mei

Voorjaarswandeling voor Blinden en Slechthzienden
Aanvang: 14:00 uur; duur 2 uur
Startpunt: Hotel St. Ludwig, Station 22, Vlodrop
Contactpersoon: Sjoerd van der Schuit

Zaterdag 30 mei

Workshop mieren
Tijd: van 10:00 uur tot 16:00 uur
Plaats: Boscafé De Busjop, Busschopsweg 9, Heythuysen
Inleider: Marlène Heunen
Aanmelden: via programmacommissie@ivnroermond.nl

Zaterdag 6 juni

Bustocht naar Nationaal Park De Biesbosch
Vertrek bus: 8:00 uur; retour 18:00 uur
Opstapplaats: p-plaats HC Concordia, Burg. Geuljanslaan 1c, Roermond
Aanmelden: via lily.welters@ivnroermond.nl
Tot 15 mei hebben leden voorrang

Zondag 7 juni

Slootjesdag Leudal
Tijd: van 10:00 uur tot 14:00 uur
Plaats: poel achter Bezoekerscentrum Leudal, Roggelseweg 58, Haalen
Contactpersoon: Ron van Pol

Woensdag 10 juni

Slootjesmiddag Roermond
Tijd: van 14:30 uur tot 16:30 uur
Plaats: Hammerveld, p-plaats Concordia, Burg. Geuljanslaan 1c, Roermond
Gidsen: Marjo Stiphout en Sanne Backus

Zaterdag 13 juni

Landschapsexcursie 'Door het stroomdal van de Roer'
Aanvang: 10:00 uur; duur 3 uur
Startpunt: p-plaats bij Roerbrug, Grootestraat 49, Vlodrop
Gidsen: Jan-Pieter Janssen, Han Hensen, Léon Hoenen en Sanne Backus

Zondag 21 juni

Vuurvliegjeswandeling
Aanvang: 21 uur; duur 2,5 uur
Startpunt: p-plaats bij Herberg de Bos, Bosstraat 115, Swalmen
Gids: Frans Tegels
Aanmelden: via programmacommissie@ivnroermond.nl

Zaterdag 11 juli

Excursie 'Reptielen op De Meinweg'
Aanvang: 9:30 uur; duur 3 à 4 uur
Startpunt: p-plaats Renstal Venhof, Venhof 2, Herkenbosch
Gids: Frank Heinen
Aanmelden: via programmacommissie@ivnroermond.nl

Plantenwerkgroep

Zaterdag 25 april

Voorjaarsflora, Elsloo

Aanvang: 9:30 uur

Startpunt: p-plaats Terhagen, Elsloo

Carpoolen: 9:00 uur vanaf carpoolplaats St. Joosterweg, Maasbracht

Vrijdag 29 mei

Zomerbloeiërs/waterplanten

Aanvang: 19:00 uur, Breidberg

Startpunt: Ada Bryonweg 19, Roermond (nabij Aldi)

Vrijdag 19 juni

Zomerbloeiërs/waterplanten

Aanvang: 19:00 uur, Landgoed Roozendaal

Startpunt: bij infobord Limburgs Landschap, Roozendaal 1, Montfort

Vrijdag 17 juli

Zomerbloeiërs/oeverplanten

Aanvang: 19:00 uur, Rijkelse Bemden

Startpunt: bij Molen De Grauwe Beer, Kerkeveldweg 1, Beesel

Vogelwerkgroep

Zaterdag 4 april

Lusekamp

07:30 uur Parkeerplaats Grens/Maalbroek, Roermond

Zondag 3 mei

De Hamert

07:30 uur Parkeerplaats Hamert P1, Twistedenerweg Wellerlooi (+carpool optie)

Zondag 7 juni

De Groote Peel

07:00 uur Parkeerplaats Buitencentrum de Pelen, Ospel

Duizendguldenkruid, foto Marieke Michels

Aangepaste Natuurwandeling

Voor mensen met een verstandelijke beperking

Zaterdagen 11 april, 9 mei en 13 juni

van 13.30 uur tot 16.15 uur

(wandeling van 14.00–15.30 uur)

Plaats: Bezoekerscentrum Leudal

Roggelseweg 56, 6081 NP Haelen.

Vooraf aanmelden voor niet-leden verplicht:
nolimits@ivnroermond.nl

Fotowerkgroep

Zaterdag 11 april, zondag 17 mei en zaterdag 27 juni

Ruim voor de fotosessies ontvangen de leden van de fotowerkgroep informatie over de plaats van samenkomst en het fotografisch onderwerp waar aandacht aan wordt geschonken.

Hebt u interesse om een keer aan te sluiten? Dat kan.

Stuur een mailtje naar: fotowerkgroep@ivnroermond.nl.

U ontvangt dan de nodige informatie.

Bosanemoon, foto Fenny Gaastra

Nieuwsbrieven van de afdeling

Door Marieke Michels

Sinds 2022 wordt er maandelijks (behalve in juli) een nieuwsbrief verstuurd vanuit IVN Roermond e.o. In de nieuwsbrief staan onder andere een 'Foto van de maand', mededelingen vanuit het bestuur, de activiteiten van de diverse werkgroepen en van het publieksprogramma voor de eerstvolgende maand en andere zaken die we met u willen delen. Bij de start van de nieuwsbrief hadden we 234 abonnees en dat aantal wordt elk jaar een beetje groter: eind december 2025 was het aantal opgelopen naar 355 abonnees. Van die abonnees opende in 2025 gemiddeld 65% de nieuwsbrief daadwerkelijk om hem te bekijken en van degenen die hem geopend hebben klikt 38% op een of meerdere links.

De nieuwsbrief wordt altijd op de laatste vrijdag van de maand verstuurd. Bent u lid van IVN Roermond e.o. en ontvangt u de nieuwsbrief niet? Kijk dan eerst in uw spam-map. Het kan natuurlijk ook zijn dat uw e-mailadres niet bekend is bij de ledenadministratie. Geef in dat geval a.u.b. uw e-mailadres door aan ledenadministratie@ivnroermond.nl. Bent u geen lid, maar wilt u wél de nieuwsbrief ontvangen? Dan kunt u zich hiervoor aanmelden middels een link op onze website (Over ons --> PR en communicatie --> Nieuwsbrieven). Op diezelfde websitepagina kunt u ook de laatste 12 exemplaren van de nieuwsbrief teruglezen.

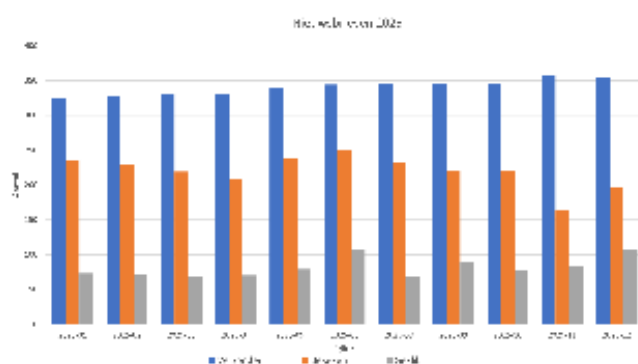
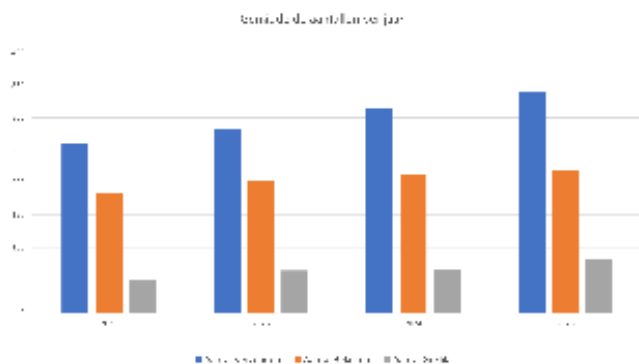

**Together
for a better life**

wepa.eu/nl

WEPA Nederland B.V.
Boutestraat 125
NL 6071 JR Swalmen

wepa

ZAAL *'t LEUKE*** CAFÉ**

Leukenstraat 6, 6099 AR Beegden
www.leukebeegden.nl

Uw adres voor:

- Verenigingen
- Vergaderingen / bijeenkomsten
- Voorlichting / werving / opleiding
- Cursussen
- Recepties
- Koffietafels
- Bruiloften
- Feesten & partijen

De link tussen vals plat en schaatsenrijders

Door Paul Lormans

Even voor de duidelijkheid: vals plat is een term uit de wielersport die staat voor een weg die stiekem een lichte verraderlijke stijging vertoont. Maar wat is het verband tussen een vals plat en een schaatsenrijder?

De link

Op het eerste gezicht schijnt vijverwater een glad oppervlak te hebben, maar schijn bedriegt. Stilstaand water is een heuvelachtig terrein.

Geen probleem voor de schaatsenrijder. Met zijn aangepaste poten neemt hij ieder heuveltje.

Een echt probleem dient zich aan wanneer een vals plat een echt obstakel is: een oeverrand.

Klauteren vanuit water naar land lukt niet. De natuur heeft hem hier niet de tools voor gegeven. Bedenk daarbij ook nog eens dat het onderlichaam van de schaatsenrijder uit haartjes bestaat waar lucht tussen zit wat hem gevoelig maakt voor glijpartijen.

Toch wil hij koste wat kost vaste grond onder zijn poten hebben. Zo verlaat hij in de winter het water om een beschutte schuilplaats te zoeken. Sommige soorten beklimmen oeverplanten om daar eitjes op af te zetten. Ook om te ontkomen aan belagers, zoals vissen, is vluchten naar het land een optie. Allemaal redenen van ik moet en ik zal.

Het mysterie ontrafeld

Hoe hij het flikt trok de aandacht van twee wetenschappers van het Massachusetts Institute of Technology. Met behulp van een hogesnelheidscamera, die al gauw tientallen beelden per seconde schiet, konden ze beeldje voor beeldje afspelen en het schouwspel nauwgezet volgen. Wat ze toen zagen, ging hun voorstellingsvermogen te boven.

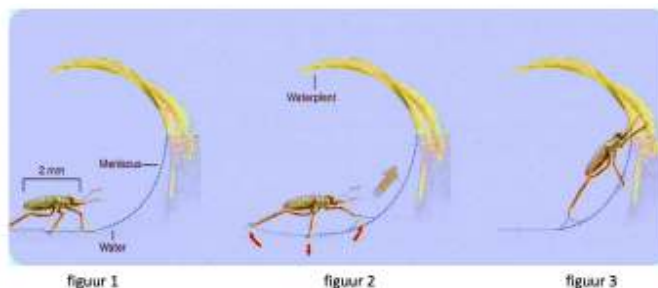
Onder zijn lijfje zet het diertje het wateroppervlak onder spanning. Dit wordt mogelijk gemaakt door de waterstofbruggen die een vlies vormen op het water. Dit vlies wordt onder zijn lichaam ingedrukt door voor- en achterpoten omhoog te trekken. De middelste poten drukken het vlies naar beneden. Het resultaat: het beestje wordt omhoog geduwd en kan met behulp van de waterboog (meniscus) zich optrekken aan een plant. Dit proces kun je vergelijken met een trampoline, waarbij iemand op en neer beweegt. Met name de neerwaartse beweging zorgt voor de oppervlaktespanning die je omhoog lanceert.

Dat de poten een belangrijke rol spelen, laat de tekening zien.

Figuur 1: Een schaatsenrijder nadert de oever.

Figuur 2 : Voor- en achterpoten worden opgetrokken, de middelste poten drukken het vlies naar beneden. Het waternetvlies krijgt spanning.

Figuur 3: Door de trampoline veert het insect omhoog, waardoor hij zich kan vastklampen aan het blad en op de oever klautert, weg van een hongerige baars.

Illustratie uit National Geographic april 2010

Beleef de natuur

Vergroening schoolplein Wings - een update

Door René Horsten

In de vorige editie van het Schrijvertje hebben we vermeld dat IVN Roermond e.o. zich – samen met andere partijen – inzet voor de vergroening van het schoolplein van het Wingscollege in Roermond.

In 2025 hebben twintig leerlingen, werkend in 5 groepjes, reeds ontwerpschetsen gemaakt.

Voor de financiering van dit project zijn subsidieaanvragen uitgestuurd.

Vanuit het initiatief van Jantje Beton/IVN is een belangrijke financiële bijdrage toegekend, die wordt verstrekt via de gemeente Roermond; ook vanuit 'GroenBlauwe Revolutie Schoolpleinen' is subsidie toegekend. Gekoppeld aan deze subsidie is een coach toegewezen. Met de ondersteuning van de coach is een projectplan gemaakt en een tuinarchitect gevonden, die op basis van de ontwerpschetsen van de leerlingen een concept-ontwerp en begroting heeft aangeleverd.

Ook verdere subsidieaanvragen zijn uitgestuurd.

Voor de begeleiding van het hele project is een projectteam geformeerd, bestaande uit schooldirecteur, 2 docenten, voormalig docente (tevens vertegenwoordiger van De

Groene Transformator), de coach, tuinarchitect, landschapsarchitect en Rika Verhoef en René Horsten als vertegenwoordigers van IVN afd. Roermond e.o..

Er zijn/worden met betrekking tot de ontwerpplannen info-sessies georganiseerd voor het onderwijzend personeel, leerlingen en ouders en tevens voor de buurt. De buurt wordt namelijk ook betrokken bij het ontwerp; het plan is om het schoolplein open te stellen voor buurtactiviteiten.

Al met al is goede voortgang geboekt en we willen komend najaar starten met de uitvoering.

Een bijzonder neveneffect van dit project is dat we als IVN een prachtige gelegenheid hebben om de jeugd te 'verbinden met de natuur'. Wings kent ruim 600 leerlingen. Een aantal leerlingen is al betrokken geweest bij de ontwerpplannen.

We zijn in gesprek met enkele docenten om educatieve natuuractiviteiten voor de leerlingen te gaan verzorgen. Er zijn reeds concrete voorstellen gedaan.

Word IVN-Natuurgids in Midden-Limburg

Ben jij nieuwsgierig naar de natuur en wil je jouw enthousiasme delen met anderen?

De Natuurgidsenopleiding (NGO) van IVN Midden-Limburg biedt jou de kans om je te verdiepen in natuur en duurzaamheid, én om anderen te inspireren en mee naar buiten te nemen.

In 2026 start in Midden-Limburg een nieuwe Natuurgidsenopleiding.

Voor wie?

Deze opleiding is voor iedereen die meer wil leren over natuur en duurzaamheid, graag anderen enthousiast maakt voor de natuur, actief wil bijdragen aan IVN-activiteiten in jouw IVN afdeling in Midden-Limburg.

Als deelnemer ben je lid van een IVN-afdeling in de regio. Je krijgt volop ruimte om samen met anderen activiteiten te organiseren, zoals excursies, wandelingen, jeugd- en seniorenactiviteiten.

Wat leer je?

Je ontwikkelt brede natuurkennis, leert verbanden zien en ontdekt de waarde van natuur voor mens en samenleving. Daarnaast doe je praktische vaardigheden op om groene activiteiten te organiseren en te begeleiden. Je leert de unieke natuur en cultuurhistorie van de regio écht kennen.

Na de opleiding

Na afronding ben je een gecertificeerd IVN-Natuurgids. Je beschikt over de kennis en vaardigheden om jouw passie voor natuur over te brengen op anderen, met speciale aandacht voor de regio Midden-Limburg.

Opzet

De opleiding bestaat uit ± 50 bijeenkomsten en start in september 2026. De duur van de opleiding is 2 jaar. Theorie en praktijk gaan hand in hand. Na succesvolle afronding ontvang je het officiële IVN-Natuurgidsdiploma. Natuurgids worden is investeren in jezelf én in een groene toekomst!

Heb je interesse?

Meld je dan bij ivnregiomiddenlimburg@gmail.com.

Kijk op onze website voor meer details over de opleiding.

Het NGO-opleidingsteam

Biologische bloemenklok

Door Bert Geelen

Last van een winterdip? In het donker naar kantoor en 's avonds in het donker weer thuis? En ook nog de hele dag op je computerscherm getuurd? Dan kan je dag- en nachtritme verstoord raken en kun je wat somber worden. Misschien dat de lente die aanstaande is en de onderstaande kleurige reportage je humeur weer wat doen opfleuren.

Dag- en nachtritme

Ons dag- en nachtritme wordt bepaald door de rotatie van de planeet aarde waarop we ons bevinden. We noemen dit ritme de circadiaanse cyclus. 'Circa diem' betekent ongeveer één dag, daarom circadiaans. Deze 24 uur zijn van invloed op onze biologische klok, ons waak- en slaapritme. Aan de onderkant van de hypothalamus, naast de pijnappelklier, bevindt zich het centrum in onze hersenen dat gevoelig is voor licht. Het is de plek waar het slaaphormoon melatonine wordt aangemaakt. Als je een jetlag hebt of teveel blauw licht van je laptop tot je neemt, verstoort dit de aanmaak van dit slaaphormoon.

Circadiaanse cyclus bij planten

Ook planten zijn erg gevoelig voor licht. Het pigment fytochroom meet de lichtintensiteit. Het spreiden of juist dichtgaan van de bladeren van een plant of het openen of sluiten van de bloembladen is afhankelijk van de hoeveelheid licht. Ook het gaan bloeien en geuren van de bloemen is daarvan afhankelijk.

Het Kruidje-roer-me-niet sluit 's nachts de bladeren en de zonnebloem (Tournesol!) richt zich gedurende de nacht al richting zonsopkomst. Soms verraadde de naam van de plant al wanneer de bloem geopend is en geurt, zoals bij de avondkoekoeksbloem. De plant vogelmelk (afbeelding 1) heet in Frankrijk Dame d'ouze heures. Als je in de Franse les goed hebt opgelet, begrijp je waarom die zo heet: de bloemen gaan rond 11.00 uur open.

Horologium Florae (de bloemenklok)

Zo ontwierp Carolus Linnaeus (Carl von Liné) in zijn Phi-

Afb. 1 Dame d'ouze heures, zie ook uur XI AM in de klok. Foto Bert Geelen

losophia Botanica (1751) een biologische bloemenklok (*Horologium Florae*) op basis van het moment op de dag waarop de bloem de bloembladen opent en weer sluit. Ook schetste hij een kalender op basis van bloeiperiode in het jaar van bepaalde planten. Bij de kalender kunnen we denken aan het sneeuwklompje dat al in de winter bloeit, terwijl herfsttijloos (afbeelding 2) pas in de herfst gaat bloeien.

Afb. 2 Herfsttijloos, foto Bert Geelen

Lid worden?

Wilt u iemand anders lid maken of zelf lid worden van onze IVN-afdeling?

Dat kan! IVN Roermond e.o. is een actieve afdeling met ongeveer 350 leden. Onze opgeleide natuurgidsen organiseren excursies en wandelingen in de prachtige natuurgebieden om ons heen. Daarnaast geven we workshops en cursussen over de natuur in het algemeen en specifiek over planten, insecten, vogels, het landschap en nog veel meer. De meeste van deze activiteiten zijn voor leden helemaal gratis! Zoekt u verdere verdieping? Neem dan deel aan één of meerdere van onze werkgroepen. Wij hebben bijvoorbeeld een actieve foto-, vogel-, heide- en plantenwerkgroep. En voor volwassenen met een verstandelijke beperking organiseren wij speciale wandelingen.

Lidmaatschap kost u ongeveer twee euro per maand. Naast de vele gratis activiteiten waaraan u deel kunt nemen, ontvangt u Het Schrijvertje, ons afdelingsblad met interessante artikelen over de natuur, viermaal per jaar gratis in huis. Een huisgenoot betaalt slechts 12 euro per jaar en kinderen zijn zelfs gratis lid.

Voor het aanmelden van een nieuw lid kijkt u op www.ivnroermond.nl.

Wij heten u of uw bekende van harte welkom!

Afb. 3 Ontwerp Horologium Florae (bloemenklok). Ontwerp en foto's Bert Geelen

Maar meer specifiek zien we dat bloemen van veel planten pas op een bepaald moment van de dag opengaan en gaan geuren. Ongeveer 30% van de planten heeft een circadiaans ritme. In 1984 is er een wetenschappelijk bewijs voor zo'n klok gevonden op moleculair niveau. De wetenschap die er zich mee bezighoudt, heet de chronobiologie. Verschillende planten werden door Linnaeus zo gekozen dat uit hun bloei te berekenen viel hoe laat het was en in welke periode van het jaar. De klok was nogal arbitrair, want het was mede afhankelijk van rond welke breedtegraad de plant groeide, dat bepaalt namelijk de daglengte, en in welk klimaat. Ook het weer is van invloed (wel of geen regen) en of de plant een beschut plekje heeft of juist niet. En dan moet je ook nog rekening houden met onze zomertijd.

In de bloemenklok zoals ik die hierboven in elkaar gefröbeld heb, staan de bloemen die op een bepaald moment van de dag open gaan en/of gaan geuren. Je kunt de klok ook samenstellen met bloemen die hun bloembladen op een bepaald moment van de dag sluiten. Beide varianten kun je door elkaar gebruiken, wat het lezen van de klok niet vergemakkelijkt. Ook moet je bij het lezen van de

klok er rekening mee houden dat alleen de ochtend van 7.00 tot 12.00 uur (dus AM) en de middag van 12.00 tot 19.00 uur (PM) wordt weergegeven.

Mijn bovenstaande bloemenklok blijft maar een globale benadering. Derhalve zeg ik met een knipoog: over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd.

Afb. 4 Teunisbloem (uur VI PM). Foto Bert Geelen

Concurrentie en overlevingsmechanisme

Dat verschillende planten op andere momenten van de dag hun bloemen openen en gaan geuren heeft te maken met de onderliggende concurrentie tussen planten en met hun overlevingsmechanismen. Het harig wilgenroosje (afbeelding 5) geurt vooral rond 13.00 uur, terwijl Kamperfoelie pas in de avond heerlijk geurt. Hetzelfde geldt voor de middelste teunisbloem (zie uur VI PM en afbeelding 4) die in de avond en nacht geopend is en geurt en bestoven wordt door nachtvlinders. De volgende dag verwelken deze nachtbloemen en gaan weer andere bloeien.

Afb. 5 Harig wilgenroosje. Foto Bert Geelen

Een wel heel korte circadiaanse cyclus.

Het plantje nachtschone (mirabilissoort) opent de bloem en geurt rond 16.00 uur tot halverwege de volgende ochtend en wordt daarom ook wel vieruurplant genoemd (zie uur IV PM).

Op de momenten dat de bloem van een plant dicht is, kan deze de nectarproductie weer op peil brengen. En doordat planten van verschillende soorten op andere momenten van de dag hun bloemen openen en gaan geuren, wordt de onderlinge bestuivingsconcurrentie verminderd.

Bloemfixatie

De insecten reageren verschillend op geur en kleur. We noemen dit bloemfixatie.

Bijen hebben zelfs een tijdgebonden geurgeheugen. Om 10.00 uur 's morgens kunnen ze bijvoorbeeld rood guichelheil (afbeelding 6) wel ruiken en rond 15.00 uur 's middags niet meer. Guichel betekent 'gekte', want het plantje werd gebruikt ter genezing (heil) van psychoses.

Afb. 6 Rood Guichelheil. Foto: Gerard Stals

Bloemenklok in Almere

Onze IVN-collega's in Almere hebben in 2016 zo'n bloemenklok aangelegd in de Bostuin. Het is nogal ingewikkeld om elke bloemensoort binnen één segment van de klok te houden en woekering van een dominante plant te voorkomen. Maar de vrijwilligers zijn enthousiast en het krioelt er van de insecten. En dat is logisch gezien de diversiteit aan planten, die ook nog eens op verschillende momenten van de dag bloeien en geuren.

Beleef de natuur

Fotospeurtocht: op zoek naar de kabouter

Door Sanne Backus

Help! Kun jij onze vriend de kabouter vinden? Hij is verdwaald geraakt en we hebben alleen de foto's die hij gemaakt heeft om te weten waar hij is. Kun je er achter komen welke route hij gevolgd heeft?

Op **zondag 19 april** organiseren we een fotospeurtocht vanuit Huttopia. Tussen 10 uur en 12 uur kun je op onderzoek gaan met een collectie foto's om hetzelfde pad als de kabouter te lopen. Let op dat er een telefoon of tablet nodig is om de foto's te bekijken. De bestanden worden digitaal aangeleverd bij het begin van de route, samen met een gpx-route, voor het geval dat je er toch niet helemaal uit komt. De route zelf is geschikt voor elke leeftijd en duurt ongeveer 1 tot 1,5 uur. Houd er wel rekening mee dat bijna alle paden onverhard zijn en dat, als het geregend heeft, het modderig kan zijn.

Dus neem je gezin/familie/vrienden mee en kom op zoek naar de kabouter!

Opvallende wegbermplanten in en rondom het Leudal - Muizenoor

Door Phlip Bossenbroek m.m.v. Hermien Hendriks, Joost Ge-
raets en René Horsten

In 2020 zijn de IVN-afdeling Roermond e.o. en Studie-
groep Leudal aan de slag gegaan om samen met de ge-
meente Leudal en andere wegbeheerders het wegbermb-
beheer in de gemeente natuurvriendelijker te maken. Uit-
eindelijk hopen we dat er meer prachtig bloeiende bonte
bermen zullen gaan ontstaan in plaats van de vele saaie,
grazige maar levensarme wegbermen van nu. De meest
opvallende soorten worden in een reeks korte artikelen
voorgesteld. In deze aflevering is het fraaie muizenoor
aan de beurt.

Muizenoor, foto Hans Smulders

Muizenoor (*Pilosella officinarum*), ook wel muizenootje
genoemd, is een vrolijke, meerjarige, wintergroene en bo-
dembedekkende rozetplant. Ze maakt bovengrondse uit-
lopers (stolonen), waardoor ze meestal grote plakken
aaneengesloten rozetten vormt, waartussen niet of nau-
welijks nog andere planten kunnen groeien. De rozet-
blaadjes zijn gaafrandig en spatelvormig en vanboven
bezet met lange enkelvoudige haren, waardoor ze aan een
echt muizenootje doen denken. Aan de bladonderzijde
groeit juist een donzige laag van sterhaartjes waardoor
het blad er van onderen wat grijsviltig uitziet. Bij droog
weer krullen de blaadjes zich om, waardoor de wittige
donzige onderkant naar boven gekeerd wordt en daardoor
de verdamping vanuit de plant wordt beperkt.

De bloemhoofdjes zijn lichtgeel, citroengeel of zwavelgeel
en bestaan uitsluitend uit lintbloemetjes. Bij zonneschijn
lichten ze fel op, waardoor ze dan goed opvallen. De lint-
bloemen aan de buitenrand van het bloemhoofdje hebben
een steenrode kleur, waardoor muizenoor zich onder-
scheidt van vele andere, min of meer gelijkgevormde
bloemhoofdjes van andere plantensoorten. De kale bloei-
stengels worden 10-30 centimeter hoog en hebben maar
één bloemhoofdje. Deze worden bestoven door insecten,
waarna de plant als windverspreider haar zaden aan de
wind toevertrouwt.

Officinarum verwijst naar de geneeskundige eigenschap-

pen van de soort en pilosella is een verwijzing naar de be-
haring.

Overigens leeft er langs de Zuid-Nederlandse kust ook
een longslakje (*Myosotella myosotis*) dat eveneens naar de
naam muizenootje luistert. Niet mee verwarren dus!

Groeiplaats en verspreiding

Muizenootjes groeien het liefst op droge, voedselarme en
wat zurige bodems, zoals de zandgronden van Oost- en
Zuid-Nederland, de duinen en de Waddeneilanden. Daar-
bij wordt de plant vooral aangetroffen in droge, zurige en
schrle graslanden, heidevelden, wegbermen en zelfs
boven op oude muren. Ze kunnen goed tegen droogte en
staan dan ook doorgaans in de volle zon. Ze bloeien in mei
en juni, maar kunnen ook volop bloeiend nog worden
aangetroffen in de nazomer en herfst.

Internationaal komt muizenoor in vrijwel heel Europa
voor. Je vindt de plant ook in Noord-Afrika, met name in
het Atlasgebergte, alsook in Zuidoost-Azië. Muizenoor is
als exoot ingevoerd in Nieuw-Zeeland en Noord-Amerika.

Maaibeheer en biodiversiteit

Doordat muizenoor een platliggende groeivorm heeft, is
ze redelijk bestand tegen maaibeheer. Maar omdat de
bloeistengels met bloemhoofdjes dan wél afgemaaid wor-
den, is het beter om de graslanden waarin de soort voor-
komt, hoogstens in het najaar (nazomer en vroege herfst)
een keer te maaien, als dat überhaupt al nodig is, gezien
de schrale groeiplaatsen. Temeer ook omdat muizenoor
van groot belang is voor een hele rits aan ongewervelde
diersoorten, waardoor ze sterk bijdraagt aan de lokale bi-
odiversiteit. Ze is bijvoorbeeld waardplant voor de dag-
vlinders groentje en veldparelmoervlinder en drachtplant
voor bijen, zoals de zandbij, grote roetbij, grote wolbij
en pluimvoetbij. Insecten die de plant bezoeken zijn ver-
der enkele vedermotjes, galwespen, galmuggen en gal-
mijten, de muizenoorboorboorvlieg, diverse bloem- en
netwantsen, bladluizen, vliegen en vlindertjes zoals de
aardbeivlinder.

Hoewel op de groeiplaats van muizenoor zelf vrijwel geen
andere plantensoorten worden aangetroffen vanwege de
verdringing door de dichtopeenstaande rozetten, draagt
ze door deze faunistische verscheidenheid dus wél sterk
bij aan de biodiversiteit.

Overigens is muizenoor in het natuurbeheer een belang-
rijke en duidelijke indicatorsoort voor de kwaliteit van
soortenrijke struisgraslanden. Belangrijke andere soorten
die je dan in de omgeving van muizenoor kunt aantreffen
zijn bijvoorbeeld geel walstro, zandblauwtje, dwergvilt-
kruid, akkerhoornbloem, gewone veldbies, gewoon big-
genkruid en soms ook grasklokje. Maar ook grassoorten
als gewoon reukgras, rood zwenkgras en schapengras
komen er dan voor.

Met muizenoor is er dus sprake van een goed ontwikkelde
levensgemeenschap van planten en dieren waarop we te-
recht tevreden en trots kunnen zijn!

Geneeskundige eigenschappen

Muizenoor staat niet erg bekend vanwege haar geneeskundige toepassingen. Toch helpt ze goed bij milde mond- en keelontstekingen, maar ook tegen lichte diarree bij zowel kinderen als ouderen. De plant bevat flavonoïden en fenolzuren waardoor ze waterafdriving bevordert maar ook minerale zoutophoping in lichaamsweefsels beperkt. De bloeiende onderdelen van de plant worden ook gebruikt tegen astma, bronchitis, hoest en kinkhoest. De plant helpt tegen koliek en bevordert zweeten. Bij wonden worden de bladen ten behoeve van de wondheling direct op de huid aangebracht.

Eetbaarheid

De bloemen van muizenoor zijn eetbaar, maar smaken een beetje bitter. Ze worden in decoratief opzicht gebruikt bij het opvrolijken van salades, soepen, groenteschotels en kruidenkaasjes. De bloemknoppen worden rauw door de salades verwerkt of meegekookt met groentes.

In druppelvorm wordt muizenoor ook wel als voedings-supplement toegepast.

Volksverhalen

Er zijn geen volksverhalen, sagen of legenden van muizenoor bekend. Wellicht heeft dit te maken met haar naam, omdat juist over muizen wél heel veel verhalen bestaan. Door de associatie van de langbehaarde muizenoorvormige blaadjes zou muizenoor ongemerkt als 'muis'; in die verhalen kunnen figureren. Want muizen komen heel veel voor in volksverhalen over de natuur.

Tenslotte

Net als vele andere soorten in deze serie wegberm-artikeltjes is ook muizenoor weer zo'n interessante krachtpatser waarvan de eigenschappen je steeds opnieuw doen verbazen. Ze staat echter op de Rode lijst aangegeven als 'bijna bedreigd'. Laten we dus maar zuinig zijn op deze prachtplant en zorgen dat ze die status kan omzetten naar 'niet-bedreigd'.

Beleef de natuur

Natuur en gezondheid

Door Huug Stam, column

In het laatste nummer van 2021 schreef ik eerder over dit onderwerp. De directe aanleiding om hiervoor nogmaals aandacht te vragen is niet alleen omdat het belangrijk is, maar vanwege een nieuw initiatief vermeld in nummer 4 van 2025 van *Mens en Natuur*.

Dit artikel gaat over het project de 'Groene ggz'. Nature for Health, een stichting die natuur en gezondheid verbindt om de kwaliteit van leven te verbeteren, en IVN natuureducatie zijn de initiatiefnemers. Samen met ggz-instellingen uit heel Nederland, zorgverzekeraar CZ en de VU te Amsterdam werken ze aan een groene beweging in de mentale gezondheidszorg.

Het initiatief berust op vijf pijlers:

1. het bevorderen van biodiversiteit,
2. meer natuur toepassen tijdens de behandelingen,
3. vitale medewerkers, cliënten en ervaringsdeskundigen,
4. integratie met de buurt en tenslotte
5. onderzoek en expertise.

In *Mens en Natuur* komt de IVN-afdeling Vugt ter sprake. Deze afdeling richtte een werkgroep 'Natuur en mentale gezondheid' op. Zij noemen als voordelen dat tijd doorbrengen in de natuur angstklachten vermindert, de stemming bij depressieve klachten verbetert en stress verlaagt.

Twintig jaar wetenschappelijk onderzoek bevestigt dit, maar de instellingen voor de geestelijke gezondheidszorg pikken dit slechts langzaam op.

Desgevraagd organiseert de ggz in Roermond wandelingen in onder meer het Swalmdal en op de Meinweg. IVN Roermond e.o. organiseert activiteiten voor mensen met een verstandelijke beperking. In het verlengde hiervan zou IVN dit ook kunnen doen voor mensen met een psychiatisch getroebleerde achtergrond. Indien dit het geval is wil ondergetekende daar graag aan bijdragen.

janWelters autoservice

Echt Tel. 0475 - 48 13 65

www.autoservicejanwalters.nl

Contactpersonen

IVN Roermond e.o. organiseert diverse activiteiten.

Wilt u iets weten of actief meedoen, neem dan contact op met één van de volgende personen:

Werkgroep Vogels

Huub Loete, 06-14189335 /

Coen Cox, 06-52862791

vogelwerkgroep@ivnroermond.nl

Werkgroep Planten

Willemiek van Deutekom, 06-20903490 (regio oost)

Hermien Hendriks, 06-13015190 (regio oost/west)

Vlinderwerkgroep

René Horsten, 06-22468910

vlinderwerkgroep@ivnroermond.nl

Heidewerkgroep

Hermien Hendriks, 06-13015190

hermienhendriks@hotmail.com

Jeugdwerkgroep

jeugdwerkgroep@ivnroermond.nl

Junior Rangers (leeftijd vanaf 12 jaar)

Sanne Backus, 06-18930709

sanne.backus@ivnroermond.nl

Werkgroep Amfibieën en Reptielen

René Horsten, Hermien Hendriks; zie hierboven

Macrofaunawerkgroep

Ron Van Pol, 06-25012712

macrofauna@ivnroermond.nl

Fotowerkgroep

fotowerkgroep@ivnroermond.nl

Zoogdierwerkgroep

Joost Geraets,

Marieke van den Ende, 06-46522105

zoogdierwerkgroep@ivnroermond.nl

NoLimits - blinden en slechtzienenden

Sjoerd van der Schuit, 0475-302733

nolimits@ivnroermond.nl

NoLimits - verstandelijke beperking

Willem Keijzers, 06-27308410

willemkeijzers@hotmail.com

Excursieloket

Ruud Snijders, 06-24404802

excursies@ivnroermond.nl

Programmacommissie

programmacommissie@ivnroermond.nl

Vertrouwenscontactpersoon

vertrouwenspersoon@ivnroermond.nl

Redactie Het Schrijvertje

Frans Hendriks, 06-23663157

hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Webmaster: webmaster@ivnroermond.nl

Fotomaster: fotomaster@ivnroermond.nl

Wij horen van verschillende kanten dat Het Schrijvertje gewaardeerd wordt en er mede toe heeft bijgedragen dat ons ledenaantal de laatste jaren behoorlijk is toegenomen. De redactie krijgt per editie vaak meer kopij binnen dan er op de twintig pagina's een plek kunnen vinden. Uitbreiding naar vierentwintig pagina's en/of een extra kleurenpagina is gewenst, maar kost geld. Daarom zoeken wij sponsors.

Dus als u ons financieel zou willen ondersteunen, is dat zeer welkom. Alles is welkom en kan gestort worden op rekeningnr. NL18 RABO 0135837367 t.n.v. IVN Roermond onder vermelding van 'Sponsoring Het Schrijvertje'.